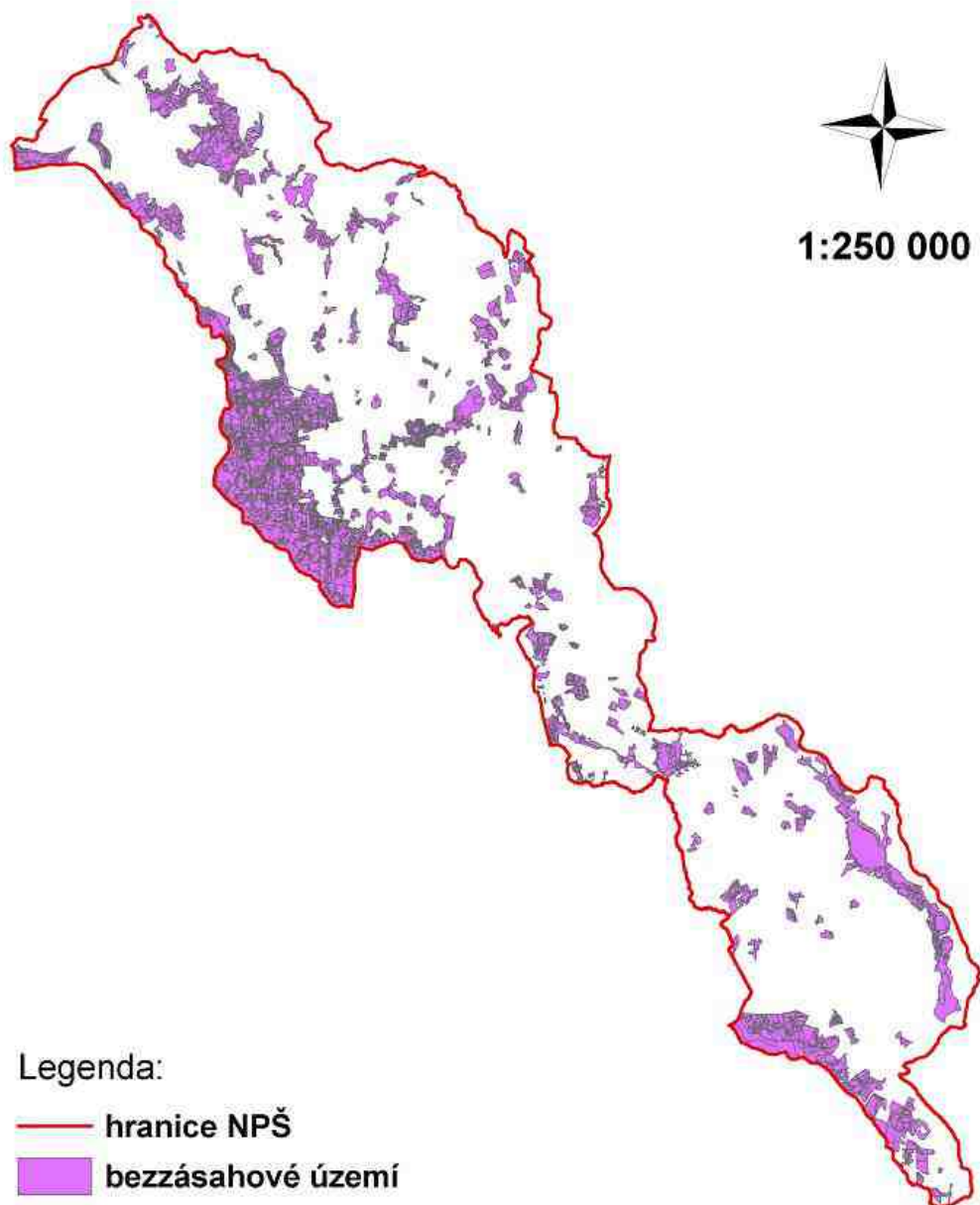

První závěry biomonitoringu bezzásahovosti NPŠ

Bezzásahová území a jejich monitorování

Závěry prováděného biomonitoringu Správy NPŠ přirozené obnovy bezzásahových území a jejich rozšiřování

Řešitelka úkolu Ing. Pavla Čížková spolu s ředitelem Mgr. Pavlem Hubeným prohlašují, že:

- v naprosté většině jedná o úspěšnou přírodní obnovu
- obnovní mikrostanoviště tvoří převážně tlející dřevo
- tato přirozená obnova je dostatečná.

Vnější dílčí závěr biomonitoringu lesních biotopů

Zásadní problematikou je změna anemoorografického systému horského hřebene Šumavy v důsledku disturbance hřebenových smrčín v délce 40 km. Vzhledem ke vzrůstu stresových faktorů klimatických změn, zejména oteplování, dochází k aridizaci území, vystupňovanému odumření „větrolamové působnosti“ vzrostlých lesů na horském hřebeni. Dochází tak k současnému vzniku lesostepních formací. Mladé semenáčky zejména smrku, který vyžaduje vlhko v půdě i ovzduší, obtížně přežijí do vyšších tříd v nastupujících extrémizujících se podmínkách. Navíc tlející smrky, které jsou údajně nejlepším substrátem pro obnovu smrku, v suchém mezoklimatu prakticky netlejí. Tato situace nejvíce vyhovuje expanzivním vysokým trávám, které však znemožňují přirozenou obnovu smrku. Žádoucí nová semenná generace smrku tak má tristní podmínky pro svůj vznik zejména v důsledku:

- stoupání nedostatku vláhy a vzrůstu teplot
- vzrůstu větrných situací
- nedostatku semenného fondu ze semenných generací
- nenarušování půdního povrchu
- změn mezoklimatu vysoušením rašelinišť a likvidací retenčního potenciálu CHOPAV.

Vznikající tak zvaný „přírodní les“ je převážně stejnověký, téměř monokulturní, ekologicky labilní, který následně podmiňuje environmentální, ekologickou a sociální neudržitelnost nejen Šumavy, ale který má rozsáhlé nepříznivé dopady nejen na Pušumaví, ale i celé Česko.

Proto je fatálním hazardem tento vědecky neodůvodněný experiment dále rozšiřovat nejen na Šumavě, ale i v ostatních národních parcích a to v rozporu s požadavky EVL, CHOPAV i Biosférické rezervace UNESCO. Ideologická výroba virtuální divočiny v kolonizovaném kulturním území Česka je v rozporu se světově vědeckým ekosystémovým asistenčním managementem chráněných území. Lesy jsou základním ekostabilizačním prvkem Země.

Po vyhlášení NP Šumava v r. 1991 vynikající ekolog RNDr. Stanislav Kučera v rámci geobotanického posouzení centrální části napsal:

Maximalistické řešení národního parku a jeho I. zóny neodpovídá přírodní realitě. Šumava ve svém celku není divočinou, šumavskou krajinu, až na výjimky, spoluvytvářel člověk, který bezděčnou podporou přirozeného bezlesí a záměrným rozšiřováním bezlesých ploch se stal spoluvůrcem hodnot zdejší přírody.

Možné je sledovat dva pohledy:

- „Ekologizující“ pohled neodborného sympatizanta, ale i vzdělaného ryzího teoretika vidí tuto oblast nahlédem z letadla: jako homogenní zelený ostrov, který je možno udržet v celistvosti minimalizováním lidských zásahů a činností vůbec.
- Ekolog s praktickou zkušeností lesního či zemědělského hospodáře vidí věci horizontálním pohledem: různorodost přirozených stanovišť, porostní stadia ovlivněná způsoby hospodaření minulého i současného, atd., atd.

Jistě je možno ze dne na den ukončit hospodaření a nechat vše přírodě - nehledíme-li na čas, „ostrov“ zůstane zelený, jen vnitřní struktury budou podléhat změnám. Měřítkem času pro regeneraci lesa bude pak několik staletí, tato **cesta ke stabilizaci může trvat i více než jedno tisíciletí.**

Středoevropské lesnictví má mnoho zkušeností, proč je právě zde nevyužít k rychlejšímu převedení exploatované, místy až zdevastované krajiny do přijatelnějšího stavu, který by byl přechodným stupněm k budoucí harmonii? - svah po svahu, porost po porostu, tak jak si to jejich současný stav a stanoviště žádá.

Také kulturní bezlesí není žádoucí převést šmahem na les a krajinu tak zhomogenizovat a zlikvidovat tím i některé unikátní typy nelesní vegetace, o druhovém bohatství nemluvě.

Současné spory o budoucnost centrální Šumavy jsou především sporem obou těchto koncepcí:

- Praktické nebezpečí prvé koncepce spočívá v tom, že v podstatě jde o přímočarou aplikaci „čisté“ ekologické teorie. I pro bohatou společnost, s liberálním, demokratickým zřízením je však v dané geografické oblasti sotva přijatelná.

- Druhá koncepce předpokládá morální i ekonomickou motivaci obyvatel, při její aplikaci ale hrozí stálá možnost bezděčného či záměrného nedodržování přijatých limitů pro lidské aktivity.

Jsem však zastáncem tohoto druhého směru, pro zásahy cílené k postupné stabilizaci a regeneraci porostů. Bez těchto zásahů mohou zůstat jen přirozené lesní porosty s charakterem edafických a klimatických klimaxů, zejména s výraznějším zastoupením listnáčů. **Odstupňované zásahy si vyžadují všechny typy antropogenního bezlesí.**

Doporučení pro ochranný režim

Les je vůdčím a určujícím ekosystémem zájmového území, který ovlivňuje a někdy i podmiňuje stav jiných, kontaktních ekosystémů, např. rašelinišť. **Péče o les proto vždy bude, zejména v této centrální části pohoří, kostrou a nejvýznamnějším článkem péče o národní park.** Smrčiny, jako klimax klimatický, nehojně zastoupené v nejvyšším stupni v příhraniční oblasti, jsou v úhrnu dosti poznamenány hospodářskými zásahy. Až na nevelké části, mají co do struktury úplnou převahu znaků kulturního lesa. Klimatické lesní klimaxy v nižších vegetačních stupních byly vesměs ovlivněny hospodářskou exploatací lesa. Je samozřejmé, že i zcela kulturní a stejnověké kultury s vyšším zastoupením buku, nebo přerostlé pastevní pařeziny, významně zvyšují pestrost vegetace, umožňují přežívání doprovodných druhů podrostu a tak jsou potenciálními rezervami pro regeneraci přirozené lesní vegetace. Současný všeobecně nedobrý stav lesů v zájmovém území je celkem znám. **Důležité je hledat cesty k nápravě pro budoucnost, pro níž chybějí předpoklady právní i fyzické.** **Ve vztahu k lesním ekosystémům vyplývá naléhavá potřeba účelového hospodaření vč. I. zóny. Jen při dodržení této zásadní podmínky mohou považovat za přijatelné současné vymezení zóny I. na lesním fondu,** na němž jsem se spolupodílel.

Velmi povšechně lze zobecnit, že téměř bez zásahu lze ponechat edafické klimaxy - na rašelinných, zamokřených, suťových aj. extrémních stanovištích.

Přijetí odpovídající koncepce péče o lesy by nemuselo být znepokojující, kdyby

- převážná část lesů nebyla středně až silně poškozena,
- byl k dispozici dostatek finančních zdrojů, kvalitních pracovních sil a odpovídající techniky,
- vymizela nedůvěra mezi orgány státní ochrany přírody - MŽP a ostatními subjekty,
- na obou stranách hranice se prováděla stejná koncepce.

Horské louky a pastviny vysoké Šumavy tradičně obhospodařované byly vesměs porosty s nízkou produkcí, avšak druhově velmi pestré, citlivě kopírující pestrou mozaiku přírodních stanovišť na živinami přirozeně chudých půdách krystalinika. **Tato bezlesí v kombinaci s lesnatými plochami vytvářejí soubor geopsychických vjemů: unikátní celek členité krajiny – to je fenomén Šumavy, tak vnímá krajinu její obyvatel i náhodný návštěvník.** **Dopustíme-li zánik těchto biotopů, zlikviduje tím v průběhu 2-3 desetiletí desítky jednotek polopřirozené vegetace, přičemž některé z nich mají endemický charakter.** Byla by to ztráta kulturní, srovnatelná s likvidací památek celé časové vrstvy, např. baroka, pro určité území. Byla by to především ztráta na reprodukcích se hodnotách živé přírody, potenciálně využitelných k užítku budoucích generací.

Národní parky, vedle svých zásadních funkcí ochranných, musejí také ve vysoké míře poskytovat užitek obyvatelstvu, nemá-li být soustavně politicky zpochybňována účelnost a nutnost jejich existence. **Představa zásadní minimalizace značených letních turistických tras**

v zájmovém území je absurdní, stejně tak představa vazby vstupu na některé trasy pouze s doprovodem je málo vhodná.“

Problematiku návratu přirozeného přírodního lesa nejlépe vyjadřuje tabulka skladby lesních dřevin NP Šumava (v %)

dřevina	cca rok 1850	cca rok 2000	přirozená (ÚHUL)
smrk ztepilý	51,-	83,7	41,9
jedle bělokorá	13,-	0,9	17,3
borovice blatka, kleč	2,4	2,7	0,7
borovice lesní	2,-	4,3	3,1
modřín opadavý	0,05	-	-
ostatní jehličnany (vč. tis)	0,05	0,02	0,1
Jehličnany celkem	68,5	91,62	63,1
buk lesní	21,-	5,8	27,-
pionýrské listnáče (bříza, jeřáb)	8,-	2,3	7,-
javor klen	2,-	0,2	1,7
ostatní listnáče (jilm, jasan, olše)	0,5	0,08	1,2
Listnáče celkem	31,5	8,38	36,9

Současný oportunistický prosazovatel bezzásahovosti Prof. Fanta původně prohlašoval: „Nutno je zajistit strategii smíšených různověkových lesních porostů, jinak se budeme pohybovat v bludném kruhu.“

(Uvedený text je výňatek ze zpracovávaného znaleckého posudku v oborech ochrana přírody, lesní hospodářství, zemědělství, vodní hospodářství a ekonomika „Komplexní posouzení stavu a predikovaného vývoje chráněných předmětů a hodnot NP Šumava, CHKO Šumava, CHOPAV Šumava, EVL Šumava, Ptačí oblasti Šumava, Biosférické rezervace UNESCO Šumava, Mokřady Ramsarské úmluvy - Šumavská rašeliniště, ÚSES Šumava, Krajinného rázu Šumava, VKP Šumava, Pralesních torz a genetického fondu dřevin Šumavy, Památných stromů Šumava, Ochrany rostlin a živočichů Šumavy, ve vztahu na zachování a udržitelný vývoj předmětů ochrany a návazné okolí“.)